

WSTĘP

Wschodnie pogranicze Polski to obszar o szczególnych wyzwaniach w zakresie rozwoju regionalnego. Przebieg procesów rozwojowych na tym obszarze wskazuje na nieskuteczność polityki spójności, która nie spowodowała znaczącego zmniejszenia dystansu rozwojowego pomiędzy regionami położonymi wzdłuż wschodniej granicy Polski a dynamicznie rozwijającymi się regionami reszty kraju. Podobna sytuacja dystansu rozwojowego regionów przygranicznych występuje po drugiej stronie wschodniej granicy Polski. Symetria problemów rozwojowych świadczy o znacznym potencjale rozwoju współpracy transgranicznej.

Rozwojowi współpracy transgranicznej na wschodnim pograniczu Polski sprzyja wiele czynników, w tym: podobieństwo kultury, mentalności i języka; rozwinięta współpraca społeczno-kulturalna; więzi rodzinne i dawne kontakty osobiste; wzajemna znajomość: gospodarek, prawa gospodarczego, mechanizmów i instrumentów polityki ekonomicznej; dynamiczny rozwój regularnej wymiany handlowej; handel przygraniczny o charakterze bazarowym; zainteresowanie instytucjonalizacją współpracy po obu stronach granicy oraz liczne ekosystemy o wysokiej wartości przyrodniczej. Przeszkodami w rozwoju współpracy transgranicznej są przede wszystkim: reżim graniczny obejmujący zewnętrzną granicę Unii Europejskiej, różnice w systemie prawnoinstytucjonalnym, niedorozwój infrastruktury transportowej i przejść granicznych, wzajemne uznawanie certyfikatów towarów, transgraniczne problemy dotyczące zanieczyszczenia środowiska naturalnego, a ostatnio także wyzwania związane z konfliktem na Ukrainie i kryzysem migracyjnym.

Przegląd dotychczasowych badań na temat współpracy transgranicznej jest przykładem zainteresowania głównymi problemami relacji między władzami publicznymi a wdrażaniem programów współpracy w sferze społecznej, infrastrukturalnej i środowiskowej. Istotna luka poznawcza występuje w obszarze stanu i uwarunkowań realnej współpracy gospodarczej małych i średnich przedsiębiorstw po obu stronach granicy, a jej zmniejszenie może skutecznie przyczynić się do sprawniejszego sterowania rozwojem współpracy transgranicznej¹.

W pierwszym rozdziale monografii, wiążącym się z uwarunkowaniami rozwoju współpracy na wschodnim pograniczu Polski, znalazły się analizy dotyczące

¹ *Współpraca transgraniczna małych i średnich przedsiębiorstw jako czynnik rozwoju regionalnego na przykładzie Podregionu białostocko-suwalskiego i Podregionu krośnieńsko-przemyskiego w Polsce, Obwodu zakarpackiego na Ukrainie oraz Obwodu grodzieńskiego na Białorusi*, B. Pławgo (red.), BFKK, Białystok 2015.

uwarunkowań instytucjonalnych oraz specyfiki regionów przygranicznych. Drugi rozdział został poświęcony ocenie potencjału współpracy transgranicznej pod względem: innowacyjności, społeczeństwa informacyjnego i przedsiębiorczości. W trzecim rozdziale przedstawiono praktyczne doświadczenia w rozwoju współpracy transgranicznej, wykraczające poza obszar Polski Wschodniej. W czwartym rozdziale zawarto analizy kulturowych i środowiskowych aspektów współpracy transgranicznej. W ostatnim, piątym rozdziale omówiono najważniejsze problemy związane z rozwojem współpracy, w tym łączące się z przestępczością transgraniczną i małym ruchem granicznym.

Redaktor naukowy i autorzy wyrażają przekonanie, że badania i towarzysząca im debata naukowa na temat współpracy transgranicznej zostaną wzbogacone o analizę problemów ukazanych w monografii złożonej na ręce Czytelników.

Jerzy Grabowiecki